2. 1. 2009

ID: 55439

Společné jmění manželů

Mzdová pohledávka manžela z doby před uzavřením manželství, stejně jako pohledávky manžela vzniklé před uzavřením manželství z jeho podnikatelské činnosti, jsou v době před uzavřením jeho výlučným majetkem a nepřestávají jím být ani po uzavření manželství. Dojde-li k vyplacení této mzdy, resp. splnění takové pohledávky z podnikatelské činnosti za trvání manželství, dochází k tomu, že za svoji výlučnou pohledávku - za svůj již před manželstvím nabytý výlučný majetek - manžel nabývá do výlučného vlastnictví peněžní prostředky, v rozsahu splněné pohledávky, případně je-li pohledávka poukázána na jeho účet u peněžního ústavu, je pohledávka vůči peněžnímu ústavu tvořena jeho výlučnými prostředky.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1076/2006, ze dne 17.6.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Mgr. H. M., zastoupené advokátem, proti žalovanému MUDr. K. M., zastoupenému advokátem, o vypořádání společného jmění manželů, vedené u Okresního soudu v Jindřichově Hradci pod sp. zn. 6 C 577/2004, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. listopadu 2005, č. j. 7 Co 2008/2005-273, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. listopadu 2005, č. j. 7 Co 2008/2005-273, a rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 22. června 2005, č. j. 6 C 577/2004-220, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Jindřichově Hradci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Jindřichově Hradci („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 22. června 2005, č. j. 6 C 577/2004-220, výrokem pod bodem I. určil, „že z majetku jenž (správně „jejž“) měli žalobkyně a žalovaný ve společném jmění manželů se žalobkyni přikazují: 1) úroky na vkladní knížce vedené u České spořitelny, a. s. ve výši 15,60 Kč, 2) úroky na vkladní knížce vedené u České spořitelny, a. s. ve výši 545,20 Kč, 3) úroky na vkladní knížce vedené u České spořitelny, a. s. ve výši 239,90 Kč, 4) zůstatek na běžném účtu u České spořitelny, a. s. ve výši 43 372,62 Kč, a 5) pohledávka žalobkyně a žalovaného za rodiči žalobkyně F. a M. H. ve výši 16 101,80 Kč“, výrokem pod bodem II. určil, „že z majetku, jenž (správně “jejž“) měli žalobkyně a žalovaný ve společném jmění manželů se žalovanému přikazují: 1) nemovitosti – garáž bez čp./če. na parc. č. 2007/4 a parc. č. 2007/4 (zast. plocha a nádvoří) o vým. 26 m2 – obě v k. ú. a obci J. H., v hodnotě 120 000,- Kč, 2) zůstatek na běžném účtu u České spořitelny, a. s. ve výši 15 132,40 Kč, 3) zůstatek na běžném účtu u G.E. ve výši 12 006,17 Kč, a 4) stavební spoření vedené za žalovaného dle smlouvy u R., s. s., a. s. s finanční částkou 14.740,- Kč“, a výrokem pod bodem III. uložil žalovanému povinnost, aby zaplatil žalobkyni na vypořádání jejího podílu částku 494 672,- Kč do šedesáti dnů od právní moci rozsudku. Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že manželství účastníků, uzavřené 16. 10. 1999, zaniklo rozvodem ke dni 3. listopadu 2003. Tím došlo k zániku jejich společného jmění manželů (dále „SJM“), na jehož vypořádání se nedohodli. Soud prvního stupně zjistil, že zaniklé SJM tvoří majetek shora specifikovaný. Pohledávka účastníků za rodiči žalobkyně ve výši 16 101,80 Kč vznikla tak, že tuto částku jim žalobkyně poskytla ze společných prostředků účastníků na zaplacení částky 590 000,- Kč, kterou se podle dohody z 31. 10. 2003 zavázali zaplatit za převod členských práv a povinností k

družstevnímu bytu v J. H., Nušlova 65/V. Podle zjištění soudu prvního stupně rodiče žalobkyně získali 330 000,- Kč prodejem garsoniery v T. a 70 000,- Kč činily jejich úspory. Podrobným rozborem vkladů a výběrů na vkladních knížkách žalobkyně a jejích účtech soud prvního stupně zjistil, že rodičům přispěla celkem částkou 190 000,- Kč, vybranou dílem z účtu a dílem z vkladní knížky. Z toho však společné prostředky účastníků činily částku 16 101,80 Kč, jinak šlo o její výlučné prostředky, které měla již před vznikem manželství účastníků. Soud prvního stupně rovněž zjistil, že ze společného majetku bylo vynaloženo na penzijní pojištění žalobkyně u I.N.G. 14 400,- Kč. Dále bylo ze společného majetku zaplaceno 79 680,- Kč na stavební spoření žalovaného u Raiffeisen, stavební spořitelny, a. s., 510 249,- Kč na hypoteční úvěr poskytnutý žalovanému Českou spořitelnou, a. s. podle smlouvy z 28. 6. 1999 ve výši 500 000,- Kč (na zaplacení kupní ceny domu č. p. 515/II se st. parc. 2003 a parc. č. 2007/1 v k. ú. J. H., které koupil kupní smlouvou z 19. 1. 1999 za kupní cenu 900 000,- Kč), 13 893,- Kč na úvěr poskytnutý žalovanému městem J. H., na opravy domu žalovaného č. p. 515 v J. H. 428 956,05 Kč (střecha 76 030,- Kč, okna 196 822,- Kč, fasáda 131 104,- Kč, plynová přípojka 25 000,- Kč), celkem částka 1 032 778,- Kč. Od této částky odečetl soud prvního stupně 130 636,80 Kč, kterou měl žalovaný uloženu na shora specifikovaném účtu u G.E. ke dni vzniku manželství účastníků a kterou vynaložil na opravy svého domu a dospěl tak k částce 902 141, 25 Kč. Žalovaný namítal, že na opravy svého domu vynaložil také svoje výlučné prostředky cca 181 323, 34 Kč, které mu byly jako soukromému lékaři proplaceny zdravotními pojišťovnami sice po uzavření manželství, ale za práce provedené před jeho vznikem. Soud prvního stupně dospěl výkladem § 143 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku (dále „ObčZ“) k závěru, že jde o majetek do SJM náležející, neboť příjmy z podnikatelské činnosti nespadají pod majetek tímto ustanovením ze SJM vyloučený (tj. nabytý dědictvím nebo darem), a jde o příjmy, které byly „reálně“ zaplaceny za trvání manželství. Za nevýznamnou považoval skutečnost, že pohledávky žalovaného vůči zdravotním pojišťovnám vznikly již před uzavřením manželství. Obdobně by do SJM náležel i příjem z pracovního poměru v případě jeho „proplacení“ až po vzniku manželství. Ve smyslu § 150 odst. 3 § 149 odst. 2 a 3 ObčZ soud prvního stupně vypořádal zaniklé SJM při rovných podílech účastníků tak, že žalobkyni přikázal majetek v hodnotě 60 275,- Kč, žalovanému 161 878,57 Kč, a s přihlédnutím k tomu, že ze společného majetku bylo vynaloženo na oddělený majetek žalobkyně 14 400, - Kč a žalovaného 902 141,25 Kč, žalovanému uložil, aby zaplatil žalobkyni na vyrovnání podílu částku 443 870,62 Kč.

Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací k odvolání obou účastníků řízení rozsudkem ze dne 16. listopadu 2005, č. j. 7 Co 2008/2005-273, změnil rozsudek soudu prvního stupně takto: „Z majetku, jež (správně „jejž“) měli žalobkyně a žalovaný ve společném jmění manželů se přikazují žalobkyni: 1. Úroky na vkladní knížce České spořitelny, a. s. ve výši 239,20 Kč. 2) Úroky na vkladní knížce vedené u Č. B., a. s. (správně „u České spořitelny, a. s.“) ve výši 7 600,90 Kč. 3. Úroky na vkladní knížce vedené u České spořitelny, a. s. ve výši 3 124,80 Kč. 4. Zůstatek na běžném účtu u České spořitelny, a. s. ve výši 43 372,62 Kč. 5. Pohledávka žalobkyně a žalovaného za F. a M. H. ve výši 16 101,80 Kč. Z majetku, který měli žalobkyně žalovaný ve společném jmění manželů se přikazuje žalovanému: 1) Nemovitosti - garáž bez čp./če. na parcele č. 2007/4 a parcela č. 2007/4 (zastavěná plocha a nádvoří) o výměře 26 m2 – k. ú. a obec J. H. v hodnotě 120 000,- Kč. 2) Zůstatek na běžném účtu u České spořitelny, a. s. ve výši 15 132,40 Kč. 3) Zůstatek na běžném účtu u GE Money Bank, a. s. ve výši 12 006,17 K (správně „Kč“). Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na vypořádání jejího podílu částku 484 235,- Kč do 60 dnů od právní moci rozsudku. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů“.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, dokazování doplnil a rozsudek soudu prvního stupně změnil. Žalobkyni přikázal majetek ve stejném rozsahu jako soud prvního stupně, s výjimkou úroků z vkladů na jejích vkladních knížkách, jejichž novou výši 11 034,90 Kč zjistil ze zprávy České spořitelny, a. s. Žalovanému nepřikázal oproti soudu prvního stupně 14 740,- Kč zaplacených na stavební spoření žalovaného u Raiffeisen spořitelny podle smlouvy z 23. 20. 2002, neboť nejde o majetek náležející do zaniklého SJM, protože tato částka byla vynaložena ze

společného na výlučný majetek žalovaného. Odvolací soud rovněž zjistil, že na hypoteční úvěr poskytnutý žalovanému Českou spořitelnou, a. s. byla za trvání manželství zaplacena ze společných prostředků částka o 10 710, 60 Kč nižší, než zjistil soud prvního stupně. Podle zjištění odvolacího soudu tak bylo na výlučný majetek žalovaného vynaloženo celkem 906 170,40 Kč (od 902 141,25 Kč zjištěných soudem prvního stupně odečteno 10 710, 60 Kč a připočteno 14 740,- Kč). Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že do SJM náležely i platby zdravotních pojišťoven z podnikatelské činnosti žalovaného jako stomatologa z doby před uzavřením manželství, neboť rozhodující je, že byly proplaceny až za trvání manželství. Zdůraznil také, že ke dni uzavření manželství 16. 10. 1999 se na účtu žalovaného u GE Money Bank, a. s. nacházela jen částka 130 636,80 Kč, kterou mohl jako své výlučné prostředky vynaložit na opravy svého domu. Neopodstatněnou shledal námitku žalovaného, že na opravy domu použil ještě 2x 100 000,- Kč, které mu byly zaplaceny před uzavřením manželství z titulu úvěrů poskytnutých jemu a jeho matce stavební spořitelnou Raiffeisen. Odvolací soud poukázal na to, že ze zprávy této spořitelny z 30. 5. 2005 vyplývá, že oba úvěry 2x 100 000,- Kč byly použity na refinancování hypotečního úvěru žalovaného, poskytnutého mu Českou spořitelnou, a. s. na zaplacení kupní ceny domu. O tyto částky byla zřejmě snížena jistina hypotečního úvěru. Kromě toho odvolací soud připomněl, že soud prvního stupně učinil zjištění, že oba úvěry (tedy i žalovaného) splácela matka žalovaného a splátky zaplacené za trvání manželství účastníků na úvěr žalovaného tak nebyly předmětem vypořádání. Odvolací soud také uvedl, že žalovaný ve smyslu § 205a odst. 1 občanského soudního řádu (dále „OSŘ“) nepřípustně uplatnil v odvolání nová tvrzení, a to že na opravy domu použil částku 329 612,20 Kč, kterou měl ke dni uzavření manželství uloženou v hotovosti v pokladně ke dni uzavření manželství, k čemuž jako důkaz předložil pokladní deník, a dále že na opravy použil ještě částku 95 000,- Kč, vybranou z účtu u GE Money Bank, a. s. Odvolací soud vycházel při vypořádání z rovných podílů účastníků a změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že přikázal žalobkyni majetek v hodnotě 70 439,32 Kč, žalovanému v hodnotě 147 138,58 Kč. S přihlédnutím k tomu, že ze společného bylo na oddělený majetek žalobkyně vynaloženo 14 400,- Kč a žalovaného 906 170,40 Kč, žalovanému uložil, aby zaplatil žalobkyni na vypořádání jejího podílu 484 235,- Kč.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. a) OSŘ. Namítá, že v řízení došlo k vadě, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, že „soudy obou stupňů nesprávně zjistily skutkový stav, což vedlo k nesprávnému právnímu posouzení věci“ a že rozhodnutí spočívá na nesprávním právním posouzení věci. V dovolání žalovaný uvedl, že odkazuje také na svoje námitky a argumentaci „v odvoláních z 15. 7. 2005 a 10. 8. 2005.“ Už v odvolání žalovaný považoval za nesprávný závěr, že jeho příjmy z podnikatelské činnosti z doby před uzavřením v manželství, avšak zaplacené po vzniku manželství, byly majetkem tvořícím SJM. Až do února 2000 mu zdravotní pojišťovny poukazovaly platby z jeho soukromé praxe z doby před uzavřením manželství, jejich celková výše činila 170 741,27 Kč, které byly jeho výlučným majetkem použitým na opravu jeho domu. Soudy neposoudily správně důkazy týkající se výše jeho výlučných finančních prostředků před uzavřením manželství u GE Capital Bank, kde měl uloženo „daleko více než jen 130 636,80 Kč.“ Důsledně se nezabývaly ani námitkou týkající se částky 200 000,- Kč představující úvěr ze stavebního spoření; jde o částku již obdržel těsně před sňatkem a použil ji na opravu rodinného domu, nikoliv na refinancování hypotéčního úvěru. To vyplývá i z celkové výše splátek hypotečního úvěru, které i soud prvního stupně zjistil ve výši 510 249,- Kč. Pokud odvolací soud argumentoval tím, že použití 200 000,- Kč na refinancování hypotečního úvěru zmiňuje zpráva Raiffeisen spořitelny, pak k tomu došlo tak, že při sjednávání úvěru pracovnice spořitelny po zjištění, že žalovaný nemá ještě faktury za opravy domu, uvedla, že jako důvod úvěru uvede refinancování hypotéky, neboť jde o pouhou formalitu. Soud pochybil i vypořádáním garáže v hodnotě 120 000,- Kč do SJM, ač jak kuchyňský nábytek, tak částku 60 000,- Kč, jako zápočtový podíl ve prospěch žalobkyně z garáže, má žalovaný uhradit mimo rámec SJM, jak vyplývá z protokolu o jednání z 13. 6. 2005; takto dochází k dvojnásobné úhradě. Zásadní pochybení soudu spatřuje žalovaný v nezapočtení částek 329 612,20 Kč (hotovost v pokladně z podnikatelské činnosti stomatologa), 123

342,70 Kč (prostředky naspořené před uzavřením manželství ze stavebního spoření jeho matky) a 95 000,- Kč (hotovost vybraná týden před svatbou z podnikatelského účtu). Nesouhlasí s tím, že s tvrzením o částce 329 612,20 Kč „přišel nově“ až u odvolacího soudu. Kromě toho v rámci odvolacího řízení poskytl důkaz pokladním deníkem. Žalovaný připomíná, že soud prvního stupně nevyhověl žádosti jeho právní zástupkyně, která požadovala odročení jednání, aby se mohla seznámit s důkazy předloženými žalobkyní, a to ani s ohledem na její vysoký stupeň těhotenství. Namítá, že po celé dokazování soud prvního stupně nepřiměl žalobkyni, aby předložila kompletní výpisy ze svých účtů; neúplné je přeložila až při odvolacím jednání, přičemž výpisy o převodu stotisícových částek chyběly. O částce 360 000,- Kč, kterou podle tvrzení žalovaného měla žalobkyně vybrat v průběhu manželství ze společného sporožirového účtu výhradně ve svůj prospěch, tvrdila, že ji nabyla od rodičů na pořízení družstevního bytu. Uzavírá, že vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí spatřuje v tom, že soud prvního stupně odmítl provést další navržené důkazy, žalovanému resp. jeho právní zástupkyni nedal možnost připravit závěrečnou řeč a uplatnit jako důkaz pokladní deníky a daňová přiznání. Tvrdí, že jeho výrazný příjem patřící do jeho výlučného vlastnictví byl neprávem zahrnut do SJM a proto bylo mu uloženo žalobkyni vyplatit na vypořádacím podílu sumu, na niž nemá nárok. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání shrnuje, že uplatňuje-li dovolatel dovolací důvody ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) a b) OSŘ, pak ani jeden z těchto důvodů není dán; v podrobnostech pak jeho argumentaci zcela odmítá. Námitky k nesprávnosti skutkových zjištění považuje za opakování argumentů uplatněných v odvolání, s nimiž se odvolací soud zcela vypořádal, a pokud jde o výhrady k nesprávného právnímu posouzení věci, jde o nekonkrétní tvrzení. Navrhuje, aby dovolací soud odmítl dovolání žalovaného jako zjevně nedůvodné.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou včas, se především zabýval dovoláním z hlediska jeho přípustnosti.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 OSŘ). Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) OSŘ], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) OSŘ], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) OSŘ a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) OSŘ]. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [odstavec 1 písm. c)] zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 OSŘ).

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 5. února 2001, sp. zn. 22 Cdo 2669/2000, publikovaném pod č. C 12 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu dovodil, že „dovolací soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost výroku rozsudku odvolacího soudu, proti němuž není dovolání přípustné, i když z pohledu ustanovení § 242 odst. 2 písm. d) OSŘ, ve znění před novelou č. 30/2000 Sb., jde o spor, v němž určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá z právního předpisu“. K obdobnému právnímu názoru dospěl v rozsudku ze dne 25. června 1998, sp. zn. 3 Cdon 117/96, uveřejněném již dříve ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 27, sešit 5, ročník 1999, podle kterého „dovolací soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost výroku rozsudku odvolacího soudu, proti němuž není dovolání přípustné, i když z pohledu ustanovení § 242 odst. 2 písm. d) OSŘ jde o spor, v němž určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá z právního předpisu. Propojení

výroku odvolacího soudu, proti němuž dovolání přípustné je, s výrokem, který není přípustné zkoumat, se při rozhodnutí o dovolání projevuje v tom, že shledá-li soud důvody pro zrušení přezkoumávaného výroku, zruší současně i výrok, jehož sepětí se zkoumaným výrokem vymezuje ustanovení § 242 odst. 2 OSŘ“.

Pokud odvolací soud změní rozhodnutí soudu prvního stupně o vypořádání SJM (které je rovněž řízením, v němž z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky) jen ohledně některých vypořádávaných položek, může dovolací soud přezkoumat jeho rozsudek jako měnící pouze v rozsahu změny rozsudku prvního stupně; rozhodnutí týkající se položek, které nebyly změnou rozhodnutí soudu prvního stupně v odvolacím řízení dotčeny, lze přezkoumat jen za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ. Propojení zkoumané části výroku rozhodnutí odvolacího soudu s částí výroku, která přezkoumání nepodléhá, se při rozhodnutí o dovolání projevuje v tom, že shledá-li dovolací soud důvody pro zrušení přezkoumávaného výroku, zruší současně i výrok, který přezkoumávat nelze.

V daném případě odvolací soud k odvolání žalovaného změnil rozsudek soudu prvního stupně jen ohledně výše úroků z vkladů žalobkyně, snížil částku vynaloženou ze společného majetku na hypoteční úvěr žalovaného o 10 710,60 Kč a částku 14 740,- Kč vypořádal nikoli jako součást zaniklého SJM, ale jako částku vynaloženou ze společného majetku na oddělený majetek žalovaného. Dovoláním není rozsudek odvolacího soudu v této části napaden.

Ve zbývající části je rozsudek odvolacího soudu rozsudkem potvrzujícím. Dovolání proti tomuto potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu nemůže být přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) OSŘ, neboť jím byl potvrzen prvý rozsudek soudu prvního stupně, ale jen podle § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 OSŘ. Protože dovolání podle tohoto ustanovení je přípustné jen pro řešení otázek právních, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu toliko z dovolacích důvodů uvedených v § 241a odst. 2 OSŘ; v dovolání nelze proto uplatnit tvrzení, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 OSŘ). Dovolací soud tak musí vycházet ze skutkových zjištění učiněných v nalézacím řízení.

Z dovolacího přezkumu jsou tak vyloučena žalovaným zpochybněná zjištění odvolacího soudu, že částka 2x 100 000,- Kč byla použita na refinancování hypotečního úvěru, že částku 590 000,- Kč za převod členských práv a povinností zaplatili rodiče žalobkyně z částky 330 000,- Kč získaných prodejem garsoniery, ze svých úspor 70 000,- Kč, z úspor žalobkyně před uzavřením manželství a z částky 16 101,80 Kč, jako společných prostředků uložených na shora specifikovaném účtu a vkladní knížce žalobkyně.

Rozsudek odvolacího soudu nečiní rozhodnutím zásadního významu postup odvolacího soudu podle § 205a odst. 1 OSŘ. Žalovaný přišel s tvrzením o hotovosti 329 612,20 Kč uložené v pokladně ke dni uzavření manželství a výběru částky 95 000,-, které použil na opravy svého domu, až v odvolání. Ani v dovolání (i když by je měl uvést v odvolání) neuvádí žádné okolnosti, které by jejich uplatnění podle § 205a odst. 1 OSŘ umožňovaly i v odvolacím řízení. Takovou okolností nemůže být postup soudu prvního stupně, který při jednání 13. června 2005 po poučení účastníků podle § 119a odst. 1 OSŘ, kdy zástupci obou účastníků uvedli, že další důkazy nenavrhují, nevyhověl žádosti právní zástupkyně žalovaného o odročení jednání za účelem přípravy závěrečné řeči (a po závěrečných řečech bylo jednání odročeno za účelem vyhlášení na 22. června 2005). Rovněž k namítané vadě ohledně úplnosti výpisů z účtu žalobkyně dovolací soud připomíná, že zástupkyně žalovaného žádné další důkazy při jednání soudu prvního stupně 13. 6. 2005 nenavrhla.

Také námitka žalovaného ohledně garáže zásadní význam rozsudku odvolacího soudu nezakládá. Jako společný majetek označili garáž oba účastníci a ani z protokolu o jednání soudu prvního stupně 13. 6. 2005 nic jiného nevyplývá.

Dovolání je však přípustné pro otázku dosud dovolacím soudem neřešenou, a to zda příjmy z podnikatelské činnosti manžela vykonané před uzavřením manželství, avšak proplacené až po uzavření manželství, tvoří společné jmění manželů.

Manželství definuje § 1 zák. č. 99/1963 Sb., zákon o rodině, jako trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem. Z povahy tohoto společenství plyne, že je i společenstvím majetkovým, neboť manželé vstupují do majetkových vztahů jak mezi sebou navzájem, tak i vůči třetím osobám. Majetkovým společenstvím manželů je podle současné právní úpravy společné jmění manželů. Vzniká uzavřením manželství a je tvořeno majetkem a závazky vymezenými v § 143 odst. 1 písm. a) a b) ObčZ, nedošlo-li k jeho rozšíření nebo zúžení dohodou manželů uzavřenou před vznikem manželství. Takové dohody mohou manželé uzavřít i za trvání manželství. Rovněž mohou jak před vznikem manželstvím, tak v jeho průběhu uzavřít dohodu, kterou vyhradí vznik společného jmění manželů až ke dni zániku manželství, avšak s výjimkou věcí tvořících obvyklé vybavení domácnosti (§ 143a ObčZ).

Podle § 143 písm. a) ObčZ společné jmění manželů tvoří majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma za trvání manželství, s výjimkou majetku získaného dědictvím nebo darem, majetku nabytého jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů, a věcí vydaných v rámci předpisů o restituci majetku jednoho z manželů, který měl vydanou věc ve vlastnictví před uzavřením manželství a, nebo jemuž, byla věc vydána jako právnímu nástupci původního vlastníka.

Pro závěr, zda majetek náleží do SJM, je určující doba jeho nabytí (jedním nebo oběma manžely) - za trvání manželství, a dále nemůže jít o majetek, který vzhledem k právnímu důvodu nabytí, resp. účelu, ke kterému slouží, zákon jako předmět SJM vylučuje. Majetkem náležejícím do SJM se rozumí věci movité a nemovité, pohledávky a jiná práva, ocenitelná penězi.

Obvyklou složkou SJM jsou příjmy z pracovního poměru nebo podnikatelské činnosti.

Majetkovým společenstvím manželů bylo až do 31. 7. 1998 bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Jeho předmětem podle § 143 ObčZ, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 91/1998 Sb., bylo vše, co mohlo být předmětem osobního vlastnictví a co bylo nabyto některým z manželů za trvání manželství, s výjimkou věcí získaných dědictvím nebo darem, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě nebo výkonu povolání jen jednoho z manželů. Podle § 127 uvedeného znění ObčZ v osobním vlastnictví mohly být i příjmy a úspory z práce. Judikatura dovodila, že pro peněžitou pohledávku vůči povinnému nelze nařídit výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy jeho manželky, neboť právo na mzdu není „věcí“ a nemůže tvořit bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Za věc v bezpodílovém spoluvlastnictví považovala jen mzdu, která byla manželovi vyplacena jím přijata (srovnej rozhodnutí Krajského soudu v Brně z 29. 9. 1965, sp. zn. 8 Co 558/65, uveřejněné pod R 8/1966 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a Rozbor a zhodnocení Nejvyššího soudu ČR ve věcech bezpodílového spoluvlastnictví manželů z 3. 2. 1972, Cpj 86/71, publikované pod R 42/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.)

V usnesení z 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642/2004, uveřejněném pod C 3349 Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaného nakladatelstvím C. H. Beck, Nejvyšší soud uvedl, že mzda za vykonanou práci náleží jak, podle zákona o mzdě č. 1/1992 Sb., tak podle zákoníku práce, zaměstnanci, a do SJM náleží jen vyplacená a převzatá mzda.

Podle názoru dovolacího soudu uvedený výklad dopadá na případy, kdy jde o vyplacenou mzdu za práci nebo příjmy z podnikatelské činnosti, vykonané manželem za trvání manželství. Mzdová pohledávka manžela z doby před uzavřením manželství, stejně jako pohledávky manžela vzniklé před uzavřením manželství z jeho podnikatelské činnosti, jsou v době před uzavřením jeho výlučným

majetkem a nepřestávají jím být ani po uzavření manželství. Dojde-li k vyplacení této mzdy, resp. splnění takové pohledávky z podnikatelské činnosti za trvání manželství, dochází k tomu, že za svoji výlučnou pohledávku - za svůj již před manželstvím nabytý výlučný majetek - manžel nabývá do výlučného vlastnictví peněžní prostředky, v rozsahu splněné pohledávky, případně je-li pohledávka poukázána na jeho účet u peněžního ústavu, je pohledávka vůči peněžnímu ústavu tvořena jeho výlučnými prostředky. Jde tedy o případ nabytí majetku jedním z manželů za majetek náležející do jeho výlučního vlastnictví. Takový výklad je konformní tomu, že teprve uzavřením manželství vzniká manželství jako hospodářská jednotka, na dosažení mzdy nebo příjmu z podnikatelské činnosti manžela podílí se zásadně i druhý manžel (např. i péčí o společnou domácnost), a proto také zaplacená mzda nebo příjem z podnikatelské činnosti tvoří SJM.

Z uvedeného vyplývá, že nesprávný výklad § 143 odst. 1 písm. a) ObčZ měl za následek nesprávné rozhodnutí věci odvolacím soudem. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil. Protože uvedený důvod platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, byl zrušen i jeho rozsudek a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 OSŘ).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)